

EUROPEJSKI
RZECZNIK PRAW
OBYWATELSKICH

SPRAWOZDANIE ROCZNE **2004**
PODSUMOWANIE I DANE STATYSTYCZNE

EUROPEJSKI
RZECZNIK PRAW
OBYWATELSKICH

SPRAWOZDANIE ROCZNE **2004**
PODSUMOWANIE I DANE STATYSTYCZNE

© Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich 2005 r.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Reprodukcja dla celów edukacyjnych i niekomercyjnych jest dozwolona pod warunkiem wskazania źródła.

Zdjęcie na okładce jest autorstwa Glory Rozakis.

Pełny tekst sprawozdania zamieszczony jest na stronie internetowej pod adresem:
<http://www.euro-ombudsman.eu.int/report/pl/default.htm>

WPROWADZENIE

Rok 2004 obfitował w wydarzenia mające związek z prawami obywateli Europy. Prawa te stały się faktem dla dodatkowych 75 milionów osób, których kraje w dniu 1 maja przystąpiły do Unii Europejskiej. Jedną z pierwszych możliwości skorzystania z tych praw były wybory do Parlamentu Europejskiego na początku czerwca. W połowie czerwca natomiast został przyjęty Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy, w tym Karta Praw Podstawowych. Proces ratyfikacji Konstytucji we wszystkich 25 Państwach Członkowskich z pewnością zapoczątkuje żywą debatę i dyskusję na temat tego, co to znaczy być obywatelem Unii.

Z perspektywy Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich rok 2004 oznaczał koniec drugiej kadencji tego urzędu. Rozwinał się on z dwuosobowego zespołu powstałego w Strasburgu we wrześniu 1995 r. w instytucję szanowaną przez instytucje i organy Unii, instytucję, do której obywatele mają zaufanie i coraz liczniej się do niej zwracają. W minionym roku nastąpił bezprecedensowy wzrost liczby otrzymanych skarg o ponad 50%, co jest wyraźnym sygnałem rosnącej wiedzy na temat prawa do złożenia skargi do Rzecznika Praw Obywatelskich w związku z niewłaściwym administrowaniem.

Dla mnie osobiście rok 2004 był rokiem, w którym miałem się ostatecznie przekonać, czy uda mi się dotrzymać obietnic, które złożyłem obejmując stanowisko Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Ponieważ mój mandat zbiegł się w czasie z późniejszym okresem kadencji parlamentarnej 1999-2004, pragnąłem zrealizować priorytety określone przeze mnie dnia 1 kwietnia 2003 r. Chodziło o zwiększenie skuteczności Urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich, promowanie rządów prawa, właściwego administrowania i poszanowania praw człowieka oraz dotarcie do obywateli w całej Europie. Rozszerzenie Unii Europejskiej stanowiło motyw przewodni wszystkich trzech priorytetów, a moja filozofia związana z nimi musiała być zarówno „reaktywna”, tj. miała polegać na odpowiadaniu na skargi, jak i „proaktywna”, czyli miała docierać do różnych miejsc objętych mandatem rzecznika dzięki różnorodnym inicjatywom mającym usprawnić usługi dla użytkowników.

Dotrzymanie moich obietnic

Urząd rzecznika musi dążyć do zapewnienia, aby wszyscy obywatele, którzy się doń zwracają, otrzymali w terminie odpowiednią pomoc lub poradę. Mając to na uwadze w 2004 r. ciężko pracowaliśmy, aby stworzyć instytucję gotową służyć obywatelom z 25 Państw Członkowskich w 21 językach Traktatu. Do 1 maja udało nam się to zrobić.

I oto mamy wyniki! W 2004 r. Rzecznik był w stanie pomóc skarżącym w przypadku prawie 70% skarg wszczynając dochodzenie w danej sprawie, przekazując ją do właściwego organu lub udzielając porady, dokąd należy się zwrócić, aby szybko i skutecznie rozwiązać problem. Ale to nie wszystko! Dzięki dochodzeniom Rzecznika instytucje płaciły rachunki i odsetki, udostępniały dokumenty i udzielały wyjaśnień, naprawiały niesprawiedliwości i przeproszały za błędy. Krótko mówiąc, instytucje i organy UE chciały zademonstrować swoją chęć współpracy z Rzecznikiem dla dobra obywateli.

Mój drugi priorytet obejmował nawiązywanie kontaktów z rzecznikami w całej Europie w celu promowania rządów prawa, właściwego administrowania i poszanowania praw człowieka. Mając to na względzie przyspieszyłem moją wizytę informacyjną i po odwiedzeniu przed 1 maja wszystkich państw przystępujących do UE, przed końcem roku udałem się do Rumunii, Holandii, Portugalii i Francji. Te wizyty okazały się bardzo ważne. Program każdej z nich obejmował spotkania z obywatelami i potencjalnymi skarżącymi poświęcone wyjaśnieniu roli rzecznika, wymianę poglądów z urzędnikami państwowymi w celu podkreślenia wagi pozasądowych środków naprawczych i dyskusje z innymi rzecznikami w celu określenia, w jaki sposób można najlepiej

chronić i promować prawa obywateli. Aby promować ideę urzędu rzecznika praw obywatelskich udałem się do Turcji oraz Serbii i Czarnogóry, by doradzić w tworzeniu tego typu instytucji w tych krajach. Podsumowując, podczas mojej wizyty informacyjnej i innych wizyt wygłosiłem ponad 30 wykładów i prezentacji oraz odbyłem ponad 150 spotkań z rzecznikami, urzędnikami państwowymi i innymi rozmówcami.

Wizyty informacyjne były również bardzo pomocne w realizacji mego trzeciego priorytetu. Publiczne wykłady, spotkania i wywiady w środkach masowego przekazu stwarzały liczne okazje do informowania obywateli o ich prawach i o sposobach jak najlepszego ich wykorzystania. Nadal prowadziliśmy intensywne działania w celu kierowania informacji do potencjalnych adresatów działalności Rzecznika, kontaktując się z organizacjami pozarządowymi, izbami handlowymi, wydziałami prawa i administracji na uczelniach oraz z innymi grupami interesów podczas seminariów, spotkań i konferencji. Aby zwiększyć w całej Europie wiedzę na temat działalności Rzecznika, na szeroką skalę rozpowszechniliśmy i udostępniliśmy w formie elektronicznej nasze publikacje w 25 językach.

Myślę, że decyzja Parlamentu Europejskiego o ponownym wybraniu mnie w dniu 11 stycznia stanowi poparcie dla tych działań. Mówiąc ogólniej silne poparcie dla mojej kandydatury ze strony praktycznie wszystkich grup politycznych uważam za namacalny dowód szacunku, jakim Parlament zaczął darzyć instytucję rzecznika. Takie szerokie, wielopartyjne poparcie ma ogromne znaczenie dla instytucji, która wkrótce rozpocznie drugą dekadę swego istnienia.

Nadchodzące lata

Bez wątplenia znajdujemy się obecnie w bardzo ważnym momencie budowania Europy obywateli. Konstytucja, która mam nadzieję znajdzie poparcie u obywateli i parlamentów 25 Państw Członkowskich, stanowi wielki krok naprzód w bardzo wielu dziedzinach. Jako obserwator w Konwencji Europejskiej, który opracował projekt Konstytucji, dokonałem wszelkich starań, aby interesy obywateli znalazły się w centrum debaty. Prawo do składania skarg do Rzecznika rzeczywiście zajmuje znaczące miejsce w tekście tego dokumentu. Oprócz tego jestem przekonany, że prawnie wiążąca deklaracja praw człowieka stanowi jedną z najważniejszych zdobyczy dla obywateli.

Wykorzystanie potencjału zawartego w Karcie wymaga proaktywnych działań, które uświadamiałyby obywatelom, że stworzono dla nich nowe możliwości, oraz które zachęcałyby i wspierały władze publiczne na wszystkich szczeblach Unii w uczynieniu praw i aspiracji Karty punktem wyjścia ich działań. Zobowiązuje to szczególnie Rzecznika do szerzenia wiedzy na temat Karty w okresie intensywnej debaty nad Konstytucją w całej Unii. Sygnalizowałem już swoim rozmówcom w instytucjach UE i Państwach Członkowskich moją wolę i chęć realizacji tego zadania. Uważam to za nieodłączną część trzech wyzwania stojących przed Rzecznikiem w nadchodzących latach.

Pierwsze wyzwanie polega na zapewnieniu, aby prawa obywateli wynikające z prawa UE były przestrzegane na wszystkich szczeblach Unii.

Aby tak się stało, obywatele muszą być świadomi swoich praw. Jako Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich nadal będę pracować nad poprawą jakości informacji dla obywateli i potencjalnych skarżących na temat ich praw. Trwały wzrost liczby skarg i próśb o informacje otrzymywanych przez Rzecznika wskazuje, że idziemy we właściwym kierunku, lecz wiele jeszcze pozostaje do zrobienia.

Równie ważne w tym względzie jest, aby administracja publiczna na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym w pełni uwzględniała w swojej codziennej pracy prawa obywateli. Wdrażanie prawa UE jest w końcu w znacznym stopniu obowiązkiem administracji w Państwach Członkowskich. Jeżeli administracja publiczna nie uwzględnia w pełni tych praw, kluczową rolę do odegrania mają rzecznicy krajowi i regionalni, tym bardziej, iż Karta jest prawnie wiążąca. Zamierzam nadal rozwijać współpracę z rzecznikami praw obywatelskich w innych Państwach Członkowskich badając możliwość prowadzenia wspólnych dochodzeń, a także możliwość wprowadzenia w całej Unii jednego numeru telefonu dla osób, które chcą się skontaktować z siecią rzeczników. Byłoby

to szczególnie cenne dla obywateli korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się i przebywania w Unii.

Drugie wyzwanie polega na zapewnieniu, aby we wszystkim, co robią instytucje i organy UE, zachowane były najwyższe standardy administrowania.

Rosnąca gotowość instytucji i organów UE do współpracy z Rzecznikiem przy rozpatrywaniu skarg obywateli jest stałym źródłem zachęty. Tym bardziej, że sposób, w jaki reagują na skargi, jest ważnym miernikiem tego, jak bardzo są ukierunkowane na obywateli. Im bardziej instytucja chce rozstrzygnąć kwestię będącą przedmiotem skargi lub przyjąć polubowne rozwiązanie zaproponowane przez Rzecznika, tym lepiej dla wszystkich zainteresowanych. Z tego powodu zamierzam przeprowadzić kompleksową analizę wszystkich polubownych rozwiązań, do których doprowadził Rzecznik od czasu powstania tej instytucji, poszukując wspólnych cech, które mogłyby pomóc w zidentyfikowaniu większej liczby skarg, które mogłyby się zakończyć rozwiązaniem satysfakcjonującym wszystkie strony.

Stanowi to część moich wysiłków na rzecz zwiększenia roli Rzecznika jako instytucji zdolnej do przyczynienia się do poprawy jakości usług świadczonych przez administrację unijną. Instytucje i organy UE mogą dowiadywać się ze skarg, w jaki sposób lepiej świadczyć swoje usługi. W rezultacie wszyscy, którzy przy jakiejś okazji będą mieli kontakt z unijnymi instytucjami – nie tylko skarżący – skorzystają z pracy Rzecznika, a jednocześnie w przyszłości wpływać będzie mniej skarg na działalność instytucji. Zamierzam także wszczynać więcej dochodzeń z własnej inicjatywy w celu rozpoznania problemów i propagowania najlepszych metod.

W 2004 r. miało miejsce kilka spraw, w których reakcja instytucji na dochodzenie Rzecznika mogłaby być lepsza. Przedłożyłem moje pierwsze specjalne sprawozdanie Parlamentowi, gdy Komisja nie przedstawiła przekonującego wyjaśnienia różnic w zaszeregowaniu referentów prasowych w przedstawicielstwach w państwach trzecich i odrzuciła projekt zalecenia dotyczącego rozważenia odnośnych przepisów. Było to związane ze skargą zakładającą dyskryminację ze względu na przynależność państwową. Mam nadzieję, że analizując pracę Rzecznika w roku 2004 Parlament uwzględni bardzo dobrą współpracę z Komisją i innymi instytucjami w znacznej większości spraw i zachęci je do rozszerzenia jej w przyszłości na wszystkie sprawy. Dzięki temu moglibyśmy współpracować na rzecz promowania najwyższych standardów administrowania.

Trzecie wyzwanie polega na zagwarantowaniu, aby instytucja Rzecznika Praw Obywatelskich jak najlepiej i jak najsukuteczniej służyła obywatelom.

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich jest strażnikiem dobrej administracji. W tym względzie kluczowym instrumentem, jaki ma do dyspozycji, jest Europejski Kodeks Dobrej Praktyki Administracyjnej. Rzecznik, wezwany przez Parlament podczas zatwierdzania tekstu w roku 2001, stosuje Kodeks podczas badania, czy miał miejsce przypadek niewłaściwego administrowania.

Bez względu na pozytywny wpływ Kodeksu nadal uważam, że prawo dotyczące dobrej administracji, mające zastosowanie do wszystkich instytucji i organów UE, ma wiele zalet. Przyjęcie go podkreśliłoby, tak wobec obywateli, jak i urzędników, znaczenie zasad określonych w Kodeksie. Pomogłoby zlikwidować zamieszanie, jakie obecnie ma miejsce w wyniku równoległego istnienia różnych kodeksów dobrej praktyki administracyjnej dla przeważającej części instytucji i organów. Na koniec, co bardzo ważne, przyczyniłoby się w pewnym stopniu do wprowadzenia w życie podstawowego prawa obywateli do dobrej administracji określonego w art. 41 Karty (art. II-101 Konstytucji). Dlatego też będę nadal czynił starania, aby zachęcić Komisję Europejską do jak najszybszego zaproponowania aktu prawnego promującego dobrą administrację w instytucjach i organach unijnych.

Wnioski

Chciałbym podsumować moją wizję funkcjonowania instytucji Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w ciągu najbliższych pięciu lat. Zależy mi na tym, żeby wszyscy obywatele UE mieli świadomość swoich praw i wiedzieli, w jaki sposób zagwarantować, by ich prawa jako obywateli UE

były w pełni przestrzegane. Ten cel można zrealizować jedynie dzięki ścisłej współpracy zarówno z instytucjami UE, zwłaszcza z Parlamentem Europejskim, oraz z krajowymi i regionalnymi rzecznikami w Państwach Członkowskich. Cieszy mnie także pewność, że mogę liczyć na entuzjazm i zaangażowanie moich pracowników. Mając na względzie dużą odpowiedzialność, z jaką wiąże się niedawne, szerokie poparcie Parlamentu dla mojej osoby, zamierzam urzeczywistnić swoje plany w okresie, gdy instytucja Rzecznika rozpocznie drugą dekadę działalności, nadal służąc obywatelom UE z należytą dbałością, dynamicznie, skutecznie, a co najważniejsze – rzetelnie i bezstronnie.

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

PODSUMOWANIE

Dziesiąte roczne sprawozdanie Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich skierowane do Parlamentu Europejskiego podsumowuje działalność Rzecznika za rok 2004. Jest to drugie roczne sprawozdanie przygotowane przez Nikiforosa DIAMANDOUROSA, który rozpoczął pracę jako Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich w dniu 1 kwietnia 2003 roku.

STRUKTURA SPRAWOZDANIA

Sprawozdanie składa się z sześciu rozdziałów i czterech załączników. Rozpoczyna się od wprowadzenia Rzecznika, w którym podaje on najważniejsze działania i osiągnięcia roku oraz określa priorytety na przyszłość. Niniejsze Podsumowanie stanowi rozdział pierwszy.

W rozdziale drugim opisano procedury stosowane przez Rzecznika przy analizie i przeprowadzaniu dochodzeń w sprawie skarg. Przedstawiono w nim ważne nowe zdarzenia oraz dokonano przeglądu skarg rozpatrzonych w ciągu roku, z uwzględnieniem klasyfikacji tematycznej decyzji w sprawach zamkniętych po zakończeniu dochodzenia. Analiza ta zawiera najważniejsze wnioski prawne i fakty zawarte w decyzjach Rzecznika w roku 2004.

Rozdział trzeci zawiera wybrane streszczenia decyzji podjętych przez Rzecznika, ilustrujące zakres tematów i instytucji, której dotyczyły skargi oraz dochodzenia z własnej inicjatywy. Obejmuje on streszczenia wszystkich decyzji wymienionych w klasyfikacji tematycznej z rozdziału 2. Streszczenia decyzji zostały sklasyfikowane najpierw według rodzaju wniosków lub wyniku dochodzenia a następnie według instytucji lub organu, których dotyczyły skargi. Decyzje wynikające z dochodzenia podjętego przez Rzecznika z własnej inicjatywy omówione zostały na końcu rozdziału.

Rozdział czwarty opisuje stosunki z innymi instytucjami Unii Europejskiej. Na początku podkreśla znaczenie konstruktywnych stosunków Rzecznika w pracy z innymi instytucjami, a następnie wymienia różne spotkania i wydarzenia, jakie miały miejsce w tym względzie w roku 2004.

Rozdział piąty odnosi się do relacji Europejskiego Rzecznika z rzecznikami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi w Europie i poza jej granicami. Szczegółowo opisuje działania europejskiej sieci rzeczników, a także udział Rzecznika w seminariach, konferencjach i spotkaniach.

Rozdział szósty dotyczy działań podjętych w sferze informacji i komunikacji. Rozdział ten podzielono na sześć podrozdziałów, poświęconych najważniejszym wydarzeniom roku, wizytom informacyjnym Rzecznika, konferencjom i spotkaniom z udziałem jego i jego pracowników, stosunkom z mediami i komunikacji przez Internet.

Załącznik A zawiera dane statystyczne dotyczące działalności Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w 2004 r. Załączniki B i C omawiają odpowiednio kwestie związane z budżetem i polityką zatrudnienia. W załączniku D podano spis decyzji zamieszczonych w rozdziale trzecim, wraz z numerami spraw, przedmiotem i rodzajem zaskarżonych przypadków niewłaściwego administrowania.

STRESZCZENIE

Misja Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich

Urząd Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich utworzony został na mocy Traktatu z Maastricht jako aspekt obywatelstwa Unii Europejskiej. Rzecznik rozpatruje przypadki niewłaściwego administrowania instytucji i organów wspólnotowych, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości oraz Sądu Pierwszej Instancji wykonujących swe funkcje sądowe. Przy współpracy Parlamentu Europejskiego Rzecznik zdefiniował „niewłaściwe administrowanie” uwzględniające nieprzestrzeganie praw człowieka, rządów prawa i zasad dobrej administracji.

Rzecznik wszczyna postępowanie dochodzeniowe w odpowiedzi na skargę złożoną przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa, stowarzyszenia, jak również z własnej inicjatywy wychodząc w ten sposób naprzeciw obywatelom i informując tychże o ich prawach oraz możliwościach egzekwowania tych praw.

Prawo do składania skargi do Rzecznika jest zawarte w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy, który jest obecnie w trakcie ratyfikacji przez Państwa Członkowskie.

Skargi i dochodzenia w roku 2004

W roku 2004 złożono 3 726 skarg. Stanowi to 53% wzrost w stosunku do roku 2003. Z tej ogólnej liczby 53% wzrostu, 51% to skargi z 10 nowych Państw Członkowskich, które przystąpiły do Unii 1 maja 2004 r. Pozostałe 49% stanowi wzrost liczby skarg pochodzących z 15 starych Państw Członkowskich i z innych części świata, odzwierciedlając większą wiedzę na temat Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w UE i poza nią.

Po raz pierwszy ponad połowa skarg przesłana została do Rzecznika drogą elektroniczną przez e-mail, albo przy wykorzystaniu formularzy umieszczonych na stronie internetowej Rzecznika. W 3 536 przypadkach skargi zostały wysłane przez indywidualnych obywateli, natomiast autorami 190 skarg były stowarzyszenia lub firmy.

W niemal 70% spraw Rzecznik był w stanie pomóc skarżącym otwierając dochodzenie, przekazując sprawę do kompetentnej instytucji lub też udzielając właściwej porady, co do organu, do którego należy się zwrócić w celu szybkiego i skutecznego rozwiązania zaistniałego problemu. Łącznie w czasie całego roku otwartych zostało 351 nowych dochodzeń, w tym osiem z własnej inicjatywy Rzecznika.

Większość skarg, które spowodowały dochodzenie, dotyczyło Komisji Europejskiej; 375 spraw dotyczących tej instytucji stanowiło 69% wszystkich otwartych dochodzeń. Ponieważ Komisja jest główną wspólnotową instytucją, która podejmuje decyzje mające bezpośredni wpływ na obywateli, jest zupełnie normalne, że jest ona głównym obiektem ich skarg. Złożono także 58 skarg na Europejskie Biuro Selekcji Kadr (EPSO), 48 na Parlament Europejski i 22 na Radę Unii Europejskiej.

Główne zarzuty dotyczące niewłaściwego administrowania dotyczyły braku przejrzystości, w tym odmowy udzielenia informacji (127 spraw), dyskryminacji (106 spraw), nieuzasadnionego opóźnienia (67 spraw), niezadowolającego trybu postępowania (52 sprawy), niesprawiedliwego traktowania i nadużycia władzy (38 spraw), zaniedbania przy wykonywaniu obowiązków, tzn. niewypełnienia przez Komisję Europejską roli strażnika Traktatów wobec Państw Członkowskich (37 spraw), niedbałości (33 sprawy) oraz pomyłek prawnych (26 spraw).

W roku 2004 zanotowano także największy do tej pory wzrost liczby skierowanych do Rzecznika próśb o informacje. Ponad 3 200 indywidualnych próśb otrzymano pocztą elektroniczną, w porównaniu z około 2 000 otrzymanymi zarówno w 2003 r., jak i w 2002 r.

Wyniki dochodzeń Rzecznika

W 2004 r. Rzecznik zamknął 251 dochodzeń, w tym 247 dochodzeń w sprawie skarg i cztery dochodzenia z własnej inicjatywy Rzecznika. Otrzymano następujące wyniki:

Sprawy, w których nie stwierdzono niewłaściwego administrowania

W 113 sprawach w wyniku dochodzenia Rzecznika nie stwierdzono niewłaściwego administrowania. Tego rodzaju wynik nie zawsze jest negatywny dla skarżącego, który otrzymuje przynajmniej możliwość zapoznania się z pełnym wyjaśnieniem sprawy przez daną instytucję lub organ, albo przeprosiny. Przykładowo:

- Komisja Europejska zadziałała szybko i konstruktywnie, aby naprawić błąd, który spowodował odrzucenie przez nią wstępnej propozycji niemieckiego konsultanta z powodu niedotrzymania ostatecznego terminu. Wstępna propozycja została wybrana, a po interwencji Rzecznika

skarżący uzyskał taką samą liczbę dni jak inni kandydaci na przygotowanie pełnej propozycji. (221/2004/GG)

- Komisja przedstawiła przydatne wyjaśnienie odnośnych ram prawnych w odpowiedzi na zarzuty greckiego towarzystwa ubezpieczeniowego, zgodnie z którymi nie zapewniła należytej transpozycji niektórych dyrektyw do greckiego ustawodawstwa krajowego. Prezes firmy napisał do Rzecznika z podziękowaniem za dochodzenie, które zwróciło jego uwagę na możliwości podjęcia dalszych działań w przedmiotowej sprawie. (841/2003/(FA)OV)

Nawet jeżeli Rzecznik nie stwierdzi niewłaściwego administrowania, może wskazać instytucji lub organowi sposób poprawy jakości administrowania w przyszłości. W takich przypadkach Rzecznik przedstawia dodatkową uwagę, tak jak to uczynił na przykład w poniższych przypadkach:

- Rzecznik potwierdził, że w oparciu o wyjątki przewidziane w przepisach dotyczących dostępu do dokumentów, Komisja słusznie odmówiła dostępu do niektórych dokumentów dotyczących negocjacji Światowej Organizacji Handlu (WTO). O te dokumenty poprosiła organizacja ochrony środowiska „Przyjaciele Ziemi”. Biorąc jednak pod uwagę oczekiwania wielu obywateli dotyczące większej otwartości w tym ważnym obszarze polityki, zachęcił jednak Komisję do rozważania dodatkowych środków, które mogłyby sprawić, iż te negocjacje będą bardziej przejrzyste dla obywateli i ułatwić publiczny dostęp do wymiany informacji między stronami. (1286/2003/JMA)
- W następstwie skargi skierowanej do Rzecznika Parlament Europejski wyjaśnił obywatelowi Hiszpanii, dlaczego odrzucono jego wniosek o staż. Dla celów promowania lepszych standardów administrowania Rzecznik zauważył, że Parlament mógłby rozważyć zapewnienie bardziej szczegółowych informacji na temat kryteriów oceny wniosków o odbycie stażów. Rzecznik zaproponował także, aby Parlament rozważył zmianę tych przepisów celem zapewnienia, by lista nazwisk osób, które przyjmują propozycję stażu, była dokumentem jawnym. (821/2003/JMA)
- Założycielowi niemieckiej organizacji praw zwierząt odmówiono dostępu do części sprawozdania z misji sporządzonego przez Biuro ds. Żywności i Weterynarii Komisji. Chociaż Rzecznik zgodził się z decyzją Komisji dotyczącą odmowy dostępu, zauważył, że należałoby oddzielnie rejestrować informacje nie objęte klauzulą poufności i informacje poufne, tak aby uprościć przyznawanie częściowego dostępu, w takim stopniu, w jakim to będzie praktycznie możliwe. Powiedział, że mogłoby to uprościć udzielanie częściowego dostępu. Komisja potwierdziła później, że jej przepisy dotyczące dostępu do dokumentów doprowadziły do bardziej klarownego oddzielenia dokumentów poufnych i nieobjętych klauzulą poufności. (1304/2003/PB)

Sprawy rozwiązane przez instytucję i rozwiązania polubowne

Jeśli to możliwe Rzecznik próbuje osiągnąć pozytywny wynik, który zadowoli zarówno skarżącego, jak i instytucję, na którą wniesiono skargę. Współpraca instytucji i organów Wspólnoty jest podstawą sukcesu w osiąganiu takich wyników, które pomagają umacniać stosunki pomiędzy instytucjami a obywatelami z pominięciem konieczności prowadzenia drogiego i czasochłonnego sporu sądowego.

W 2004 r. 65 spraw rozwiązały same instytucje lub organy w następstwie skargi do Rzecznika. Przykładowo:

- Komisja zapłaciła faktury na łączną kwotę 17 437 euro małej niemieckiej firmie, która zwróciła się do Rzecznika po wysłaniu do instytucji siedmiu wezwań do zapłaty. Komisja wyjaśniła, że opóźnienie było spowodowane zmianami technicznymi w procedurach budżetowych i zapewniła, że utworzenie działu finansowego oznacza, że sprawy poddano przeglądowi. Gdy Rzecznik podkreślił, że małe i średnie przedsiębiorstwa są szczególnie podatne na skutki opóźnień płatności, Komisja zgodziła się także zapłacić odsetki za zwłokę. (435/2004/GG)
- Wkrótce po otwarciu dochodzenia przez Rzecznika, Parlament dopuścił włoskiego policjanta do procedury rekrutacyjnej w dziedzinie ogólnego bezpieczeństwa. Kandydat dwukrotnie kontaktował się z Parlamentem, aby zaprotestować wobec decyzji o odrzuceniu jego aplikacji, podkreślając, że jego prawie pięcioletnie doświadczenie powinno odpowiadać odpowiednim

kryteriom. Złożył skargę do Rzecznika, po tym jak Parlament nie udzielił mu odpowiedzi. (1600/2003/ADB)

Kiedy Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdza niewłaściwe administrowanie, dąży on, w miarę możliwości, do polubownego rozwiązania. W niektórych przypadkach polubowne rozwiązanie można osiągnąć, jeżeli instytucja lub organ, którego dotyczy skarga, zaproponuje skarżącemu odszkodowanie. Wszystkie takie propozycje ze strony instytucji traktowane są *ex gratia*, co znaczy, że nie stanowią aktu uznania odpowiedzialności prawnej i nie stwarzają precedensu.

W 2004 r. zaproponowano 12 rozwiązań polubownych. Pięć spraw zamknięto po osiągnięciu polubownego rozwiązania (w tym 2 sprawy, w których propozycję złożono w 2003 r.). Pod koniec 2004 r. nadal rozpatrywano 11 propozycji polubownych rozwiązań. Oto przykładowe polubowne rozwiązania osiągnięte w 2004 roku:

- Sprawa, w której Komisja udzieliła skarżącemu dostępu do wyników uzyskanych w teście drogowym. Skarżący ubiegał się o pomocnicze stanowisko kierowcy w Komisji i po otrzymaniu odpowiedzi, że nie przeszedł testu, bezskutecznie prosił o ujawnienie wyników. Rzecznik stwierdził, że Komisja nie przedstawiła żadnych powodów, dla których skarżący nie miałby uzyskać dostępu do swoich wyników. (1320/2003/ELB)
- Sprawa, w której Komisja dostarczyła Corporate Observatory Europe, europejskiej grupie badawczej i organizującej kampanie, listę dokumentów dotyczących negocjacji Światowej Organizacji Handlu (WTO) w sprawie inwestycji. Skarżący, którego prośba o dokumenty była dość ogólna, otrzymał w związku z tym informacje potrzebne do złożenia bardziej dokładnej prośby. (415/2003/TN)

Uwagi krytyczne, zalecenia wstępne i specjalne sprawozdania

W przypadku, gdy nie uda się osiągnąć rozwiązania polubownego, Rzecznik zamyka sprawę wystosowując uwagę krytyczną lub też sporządzając zalecenie wstępne.

Uwagi krytyczne stosuje się wówczas, gdy wydaje się, że instytucja nie jest w stanie wyeliminować przypadku niewłaściwego administrowania, nie wywiera ono skutków na sprawy ogólne, a dalsze działania ze strony Rzecznika nie wydają się konieczne. Krytyczna uwaga jest potwierdzeniem dla skarżącego, że skarga jest zasadna i wskazuje danej instytucji lub organowi błędne działania celem uniknięcia w przyszłości podobnych przypadków niewłaściwego administrowania. W roku 2004 Rzecznik sporządził 36 uwag krytycznych. Przykładowo:

- Rzecznik skrytykował niepodjęcie przez Parlament odpowiednich środków w celu propagowania należytego przestrzegania przepisów dotyczących palenia na terenie jego obiektów. Nastąpiło to w wyniku skargi duńskiego urzędnika pracującego w Parlamencie. Rzecznik wskazał, że wobec niekorzystnego wpływu na zdrowie, jakie może mieć dym papierosowy, Parlament powinien zwrócić szczególną uwagę na tę kwestię, ponieważ narażenie na dym w miejscu pracy podnosi potencjalne zagrożenia odpowiedzialności prawnej. (260/2003/OV)
- Rzecznik wyraził ubolewanie z powodu postawy Komisji w sprawie dotyczącej rekrutacji obywatela Szwecji. Komisja odmówiła rewizji klasyfikacji skarżącego, którą Rzecznik uznał za niesprawiedliwą. Dodał, że nieskomentowanie przez Komisję domniemanego wewnętrznego nieporozumienia dotyczącego dostępności stanowiska było niezgodne z jej obowiązkami na mocy prawa UE. (1435/2002/GG)
- Rzecznik skrytykował Europejskie Biuro Selekcji Kadr (EPSO), które nie uzasadniło należyte swojej decyzji dotyczącej sporządzania korespondencji do kandydatów biorących udział w otwartym konkursie jedynie w języku angielskim, francuskim lub niemieckim. Skarżący twierdził, że ta decyzja narusza zasadę równości języków oficjalnych i języków roboczych zawartą w odnośnych przepisach. Biorąc pod uwagę, że była to skarga „*actio popularis*”, Rzecznik stwierdził, że dążenie do polubownego rozwiązania nie byłoby właściwe. (2216/2003/MHZ)

Ważne jest, aby instytucje i organy stosowały się do uwag krytycznych Rzecznika, podejmując działania w celu rozwiązania zaległych problemów i uniknięcia w przyszłości niewłaściwego administrowania. W 2004 r. Komisja poinformowała Rzecznika o zastosowaniu się do 11 uwag krytycznych, w tym:

- Przeprosinach i zajęciu się przedmiotową sprawą po tym, jak Rzecznik skrytykował ją za nieprzedstawienie przekonującego wyjaśnienia, dlaczego przez prawie dwa lata nie podjęła żadnych działań. Nastąpiło to w wyniku dwóch skarg dotyczących pomocy przyznawanej przez państwo udzielonej przez portugalski rząd, którą to sprawą w opinii skarżącego Komisja nie zajęła się należycie. (2185/2002/IP)
- Wyrażeniu ubolewania, że oczekiwania skarżącego nie zostały rozpatrzone na piśmie w odpowiedni i niebudzący wątpliwości sposób oraz potwierdzenie, że od tamtej pory zasady dobrego administrowania określono w bardziej klarowny sposób. Rzecznik skrytykował Komisję za odmowę zwrotu kosztów za usługi sekretarskie świadczone przez holenderski instytut, szacowane na 170 000 euro. (1986/2002/OV)

W sytuacji, gdy przypadek niewłaściwego administrowania jest szczególnie poważny, ma konsekwencje ogólne lub też ciągle jeszcze istnieją możliwości jego wyeliminowania przez daną instytucję, Rzecznik sporządza zalecenia wstępne. Dana instytucja lub organ zobowiązane są udzielić Rzecznikowi szczegółowej odpowiedzi w terminie nieprzekraczającym trzech miesięcy.

W 2004 r. wysunięto 17 zaleceń wstępnych. Ponadto pięć zaleceń wstępnych z 2003 r. zakończyło się decyzją w 2004 r. Siedem spraw zamknięto w ciągu roku po przyjęciu przez instytucję propozycji zalecenia. Jedna sprawa zakończyła się sprawozdaniem specjalnym dla Parlamentu Europejskiego. Pięć spraw zamknięto z innych przyczyn. Pod koniec 2004 r. rozpatrywano nadal dziewięć propozycji zaleceń. Przykłady zaleceń, które przyjęto w roku 2004 m.in. w następujących sprawach:

- Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) przedstawił szczegółowe wyjaśnienie w odpowiedzi na wezwanie Rzecznika do dokonania rewizji dochodzenia w tak zwanej sprawie „Blue Dragon”. Dochodzenie Rzecznika ujawniło kilka punktów budzących obawy, czy OLAF należycie prowadzi dochodzenie w sprawie zarzutów postawionych przez dyrektorów spółki Blue Dragon. W związku z informacjami dostarczonymi przez OLAF o prowadzeniu dochodzenia przez Komisję, Rzecznik uznał za zasadne, aby OLAF nie otwierał ponownie własnego dochodzenia. (1769/2002/(IJH)ELB)
- Komisja przyznała odszkodowanie w wysokości 21 000 euro, na zasadzie *ex gratia*, małej brytyjskiej firmie po tym, jak Rzecznik stwierdził, iż firmie dano za mało czasu na przygotowanie propozycji w ramach kontraktu dotyczącego badań i rozwoju. Doprowadziło to do uznania propozycji za nieważną ze względu na zawarty w niej błąd. Komisja podkreśliła, że nie chce szkodzić małym i średnim przedsiębiorstwom i przyznała, że wyjątkowe okoliczności utrudniły skarżącemu prawidłowe wykonanie kontraktu. (1878/2002/GG)
- Po interwencji Rzecznika OLAF przekazał skarżącej trzy dokumenty i wyjaśnił, że pozostałe dokumenty, o które prosiła, nie istnieją. Skarżąca, urzędniczka pracująca w Instytucie Pierwiastków Transuranowych (ITU) w Karlsruhe, poprosiła o dokumenty w ramach dochodzenia opartego na jej zarzutach poważnych zaniedbań w pracy ITU. (220/2004/GG)

Jeśli instytucja lub organ Wspólnoty nie da zadowalającej odpowiedzi na zalecenie wstępne, Rzecznik może przesłać specjalne sprawozdanie do Parlamentu Europejskiego. Sprawozdanie specjalne może zawierać zalecenia. Sprawozdanie specjalne dla Parlamentu Europejskiego jest ostatnim istotnym krokiem podejmowanym przez Rzecznika zajmującego się sprawą, ponieważ przyjęcie rezolucji i skorzystanie z uprawnień Parlamentu są sprawami podlegającymi politycznej decyzji Parlamentu. W 2004 r. sporządzono jedno sprawozdanie specjalne:

- Rzecznik przedłożył Parlamentowi specjalne sprawozdanie po tym, jak Komisja nie przedstawiła logicznego i przekonującego wyjaśnienia różnic w zaszeregowaniu referentów prasowych w przedstawicielstwach w krajach trzecich i odrzuciła zalecenie wstępne dotyczące ponownego

rozważenia przepisów dotyczących zaszeregowania na tych stanowiskach. Obywatel Pakistanu pracujący jako referent prasowy i ds. informacji w przedstawicielstwie Komisji w Islamabadzie przedstawił zarzut, że został zaszeregowany do niższej grupy ze względu na swoją narodowość. (OI/2/2003/GG)

Dochodzenia z inicjatywy Rzecznika

Rzecznik może wykorzystać prawo do wszczęcia dochodzenia z własnej inicjatywy w dwóch głównych przypadkach. Po pierwsze, Rzecznik może badać ewentualny przypadek niewłaściwego administrowania podniesiony w skardze, jeśli skarżący jest osobą nieuprawnioną (tj. gdy skarżący nie jest obywatelem, mieszkańcem albo osobą prawną mającą statutową siedzibę w Państwie Członkowskim). W 2004 r. wszczęto osiem takich dochodzeń z inicjatywy Rzecznika, w tym sześć dotyczyło skarg złożonych przed 1 maja 2004 r. przez obywateli państw, które tego dnia przystąpiły do Unii. Cztery z tych dochodzeń zostały zamknięte w ciągu roku. Rzecznik może również wykorzystać prawo do dochodzenia z własnej inicjatywy w przypadku problemów systemowych w instytucjach. Dwa tego typu dochodzenia zostały zamknięte w ciągu roku z pozytywnym wynikiem, a mianowicie:

- Komisja podjęła działania w celu usprawnienia administrowania Szkołami Europejskimi, dążąc do rozpoznania i rozwiązania najpoważniejszych problemów operacyjnych. Rzecznik z zadowoleniem przyjął jej reakcję na swoje dochodzenie w sprawie należytego administrowania w szkołach, a w szczególności zobowiązanie do współpracy z rodzicami. Zachęcił także Komisję, aby dążyła do tego, by szkoły same uznały, w ramach swojej podstawowej misji, potrzebę nadania rodzicom pewnych praw i zdobycia ich zaufania. Rzecznik otworzył to dochodzenie w wyniku serii skarg wyrażających frustrację i bezradność rodziców, których dzieci uczęszczały do tych szkół. (OI/5/2003/IJH)
- W następstwie dochodzenia z inicjatywy Rzecznika Komisja zgodziła się wprowadzić wewnętrzną procedurę skarg dla oddelegowanych ekspertów krajowych. Gdy Rzecznik zaznaczył, że Komisja nie podała ostatecznego harmonogramu działań, Komisja stwierdziła, że procedura skarg może zostać przyjęta do marca 2005 r. Oddelegowani eksperci krajowi to urzędnicy krajowej lub międzynarodowej służby cywilnej albo osoby zatrudnione w sektorze prywatnym, które czasowo pracują dla instytucji europejskich. Rzecznik otworzył dochodzenie, gdy powiadomiono go o fakcie, iż ci eksperci nie mogą mieć dostępu do wewnętrznej procedury skarg. (OI/1/2003/ELB)

Dalsza analiza

Te i inne sprawy są przedstawione w kontekście następujących grup tematycznych zawartych w ostatniej części rozdziału 2 Sprawozdania Roczno: dostęp do dokumentów i ochrona danych, Komisja jako „strażnik Traktatu”, kontrakty i granty oraz zagadnienia związane z rekrutacją i personelem. Ponieważ prawie 70% dochodzeń Rzecznika dotyczy Komisji, ta część kończy się oceną stosunków Komisji z Rzecznikiem i ze skarżącymi, które znalazły swoje odzwierciedlenie w decyzjach wydanych w 2004 r. oraz w odpowiedziach udzielanych przez Komisję na dalsze uwagi i uwagi krytyczne. Rzecznik zwraca uwagę Parlamentu na kilka spraw, na które Komisja mogła zareagować bardziej pozytywnie i stwierdza, że byłby zadowolony z inicjatyw Parlamentu mających na celu zachęcenie Komisji do rozszerzenia na wszystkie przyszłe sprawy chęci dobrej współpracy, jaką się wykazała w przypadku większości spraw w roku 2004.

Rozdział trzeci zawiera streszczenia 59 spośród wszystkich 251 decyzji zamykających sprawy w 2004 r. Streszczenia odzwierciedlają zakres przedmiotów i instytucji objętych dochodzeniami Rzecznika i różne rodzaje wniosków. Przedstawione sprawy wybrano ze względu na nowe wnioski prawne, nowe materiały dotyczące kompetencji lub postępowania Rzecznika, albo stwierdzenia faktów mających znaczenie dla ogółu lub będących przedmiotem ogólnego zainteresowania.

Wszystkie decyzje Rzecznika w następstwie dochodzenia, z wyjątkiem kilku spraw objętych klauzulą poufności, którym nie można w zadowalający sposób zapewnić anonimowości, są zwykle publikowane na stronie Rzecznika (<http://www.euro-ombudsman.eu.int>) w języku angielskim i w języku skarżącego, jeżeli jest to inny język.

Relacje z innymi instytucjami i organami Unii Europejskiej

W celu osiągnięcia pozytywnych wyników swojej działalności na rzecz obywateli, Rzecznik doprowadził do stworzenia konstruktywnej współpracy z instytucjami i organami UE. Współpraca ta ma postać regularnych spotkań i wspólnych działań, podczas których Rzecznik i jego rozmówcy mogą lepiej zrozumieć pracę drugiej strony, analizując, w jaki sposób można najlepiej bronić i propagować prawa obywateli oraz określają obszary, w których będą mogli w przyszłości współpracować.

W 2004 r. Rzecznik spotkał się z posłami do PE oraz urzędnikami innych instytucji i organów ponad 30 razy. Spotkania te obejmowały prezentacje pracy Rzecznika, podczas których doradzał, w jaki sposób najlepiej odpowiadać na skargi i jak usprawnić procedury. Ta działalność, będąca jeszcze jednym przykładem proaktywnej działalności Rzecznika, stanowi element podwójnej roli urzędu, czyli mechanizmu kontroli zewnętrznej oraz instytucji pomagającej w poprawie jakości administrowania. Przeanalizowano inicjatywy mające wzmocnić współpracę międzyinstytucjonalną przede wszystkim w celu zapewnienia, by wszystkie osoby mające jakiegokolwiek powód do wniesienia skargi do Rzecznika otrzymały odpowiednie informacje na temat sposobu jej wniesienia. Odbyły się również spotkania służące omówieniu priorytetów Rzecznika oraz środków potrzebnych do ich realizacji, ze zwróceniem szczególnej uwagi na budżet tej instytucji.

Rzecznik składa roczne sprawozdania Parlamentowi Europejskiemu i regularnie informuje posłów o swojej działalności, przez cały rok dostarczając im egzemplarze swoich publikacji. W 2004 r. posłowie do PE otrzymali osiem takich publikacji. Współpraca Rzecznika z Komisją Petycji Parlamentu Europejskiego jest owocna i obejmuje wzajemne przekazywanie sobie odpowiednich spraw, aby zapewnić jak najskuteczniejszą pomoc dla obywateli Europy. Rzecznik radzi również skarżącym, którzy postulują zmianę ustawodawstwa lub polityki europejskiej, by zwrócili się z petycją do Parlamentu Europejskiego. Sprawozdanie DE ROSSY w sprawie *Rocznego Sprawozdania 2003* obejmowało propozycję, aby Komisja Petycji została członkiem europejskiej sieci rzeczników praw obywatelskich. Rzecznik z zadowoleniem przyjął tę propozycję i poczynił ustalenia w celu jej szybkiej realizacji.

Współpraca z innymi rzecznikami praw obywatelskich i podobnymi organami

Ścisła współpraca z innymi rzecznikami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym stanowi kluczowy priorytet dla Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Pomaga to w szybkim i skutecznym rozpatrywaniu skarg obywateli. Jest także ważna dla śledzenia ważnych wydarzeń w środowisku rzeczników, wymiany informacji o prawie UE i dzielenia się najlepszymi praktykami.

Sieć

Ogromne znaczenie dla Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich ma europejska sieć rzeczników praw obywatelskich, która przekształciła się w rozbudowane narzędzie współpracy. Sieć obejmuje obecnie prawie 90 urzędów w 30 krajach i składa się z urzędów na poziomie krajowym i regionalnym w Unii Europejskiej oraz na poziomie krajowym w państwach kandydujących, Norwegii oraz Islandii. Jest ona skutecznym mechanizmem współpracy przy rozpatrywaniu spraw. Współpraca jest szczególnie ważna, ponieważ wielu skarżących zwraca się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, jeżeli mają problemy z administracją krajową, regionalną lub lokalną. W wielu przypadkach rzecznik w kraju, którego skarga dotyczy, może znaleźć skuteczne rozwiązanie. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich przekazuje sprawy w miarę możliwości bezpośrednio do rzeczników krajowych lub regionalnych lub też udziela skarżącemu odpowiedniej porady. W 2004 r. Rzecznik doradził 906 skarżącym, aby zwrócili się do rzecznika krajowego lub regionalnego oraz przekazał 54 skargi bezpośrednio do właściwego rzecznika. Rzecznicy sieci współpracy są również odpowiednio umocowni do informowania obywateli o ich prawach wynikających z ustawodawstwa europejskiego oraz o możliwościach ich egzekwowania i bronięcia.

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich pomaga także, jeżeli zostanie o to poproszony, rzecznikom krajowym i regionalnym w ich dochodzeniach odpowiadając na zapytania dotyczące prawa UE lub kierując zapytanie do odpowiedniej instytucji unijnej lub podobnego organu. W 2004 r. wpłynęły

zapytania od regionalnego rzecznika praw obywatelskich z Wenecji Euganejskiej (Veneto-Włochy) oraz od rzeczników praw obywatelskich Irlandii i Cypru.

Sieć równie aktywnie wymienia się doświadczeniami i najlepszymi metodami. Odbywa się to na seminariach i spotkaniach, przy pomocy okresowego biuletynu, elektronicznego forum dyskusyjnego oraz codziennych wiadomości elektronicznych. Przygotowania do piątego seminarium rzeczników krajowych z Państw Członkowskich UE i krajów kandydujące rozpoczęły się na dobre w 2004 r., a Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich i rzecznik holenderski, Roel FERNHOUT, spotykali się trzykrotnie, aby dopilnować, by seminarium, które ma odbyć się w Hadze we wrześniu 2005 r. było prawdziwym sukcesem. W 2004 r. biuletyn *European Ombudsmen – Newsletter* nadal był niezwykle cennym narzędziem wymiany informacji na temat prawa UE i najlepszych metod. Obydwa numery biuletynu, opublikowane w kwietniu w i październiku, były poświęcone takim tematom, jak nowa Konstytucja dla Europy i jej skutki dla rzeczników, problemy napotymane przez osoby pragnące korzystać z prawa do swobodnego przemieszczania się oraz przeszkody napotymane przez osoby niepełnosprawne. Jeżeli chodzi o elektroniczne forum dyskusyjne Rzecznika, to fora dokumentów i dyskusyjne rzeczywiście nabrały rozpędu w ciągu roku, co umożliwiło urzędowi wymianę informacji poprzez zamieszczanie pytań i odpowiedzi. Zapoczątkowano kilka poważnych dyskusji obejmujących tak różnorodne tematy jak relacje telewizyjne o rzecznikach i prawa rzeczników do odwiedzania więzień, przy czym większość urzędów krajowych brała udział w jednej lub wielu dyskusjach. Każdego dnia roboczego był publikowany elektroniczny serwis informacyjny *Ombudsman Daily News*, zawierający artykuły, informacje dla prasy i ogłoszenia urzędów z każdego z krajów należących do sieci.

Współpraca w ramach sieci nasiliła się w 2004 r., w wyniku wizyt informacyjnych Rzecznika w Państwach Członkowskich i krajach kandydujących. Pomoc rzeczników z całej Europy przy organizacji tych wizyt była naprawdę nieoceniona, a wizyty umożliwiły rzecznikom spotkania i dogłębną wymianę informacji na temat nowych sposobów współpracy dla dobra obywateli. Od objęcia urzędu w kwietniu 2003 r. do końca roku 2004 Rzecznik odwiedził wszystkie 25 Państw Członkowskich.

Spotkania

W ciągu całego roku działania Rzecznika służące współpracy z innymi rzecznikami praw obywatelskich wykroczały poza działalność europejskiej sieci rzeczników. Jako aktywny członek wielu organizacji zrzeszających rzeczników uczestniczył on w konferencjach i seminariach w Europie i poza jej granicami, w tym także w ósmej światowej konferencji zorganizowanej przez Międzynarodowy Instytut Ombudsmena (IOI) w mieście Quebec w Kanadzie. Chętnie uczestniczył w wydarzeniach organizowanych przez krajowych i regionalnych rzeczników albo dbał o to, by jego urząd był na nich reprezentowany. W związku ze swoją pracą polegającą na promowaniu rządów prawa, poszanowania praw człowieka i dobrej administracji, w 2004 r. Rzecznik wziął udział w kilku wydarzeniach, w Turcji oraz w Serbii i Czarnogórze, które miały na celu utworzenie nowych instytucji rzecznika. Rzecznik nadal dbał również o to, aby biuletyn *European Ombudsmen – Newsletter*, elektroniczne forum dyskusyjne i codzienne informacje były dostępne dla szerszej publiczności z Regionu Europejskiego IOI.

Działania informacyjne

Głównym celem starań Rzecznika o konstruktywną współpracę z instytucjami i organami UE oraz z kolegami-rzecznikami jest jak najlepiej służyć obywatelom. Najważniejszą rzeczą dla osiągnięcia tego celu jest zwiększenie wiedzy obywateli na temat ich praw, a w szczególności prawa do składania skarg do Rzecznika. W ciągu roku wiele zrobiono w tej dziedzinie.

W 2004 r. Rzecznik przyspieszył swoje wizyty informacyjne w Państwach Członkowskich, przystępujących do UE oraz krajach starających się o członkostwo. Podczas tych wizyt spotykał się z obywatelami, potencjalnymi skarżącymi, administratorami, przedstawicielami władzy sądowniczej i wiodącymi politykami. Wizyty te okazały się znakomitym środkiem zwiększania wiedzy obywateli o przysługujących im prawach. Co więcej, podniosły także znaczenie działalności Rzecznika wśród przedstawicieli władzy sądowniczej, ustawodawczej i wykonawczej na szczeblu krajowym i regionalnym oraz wzbogaciły współpracę Rzecznika z rzecznikami z innych Państw Członkowskich i krajów starających się o członkostwo. Wsparcie ze strony urzędów rzeczników

w tych krajach, a także ze strony biur Parlamentu Europejskiego oraz przedstawicielstw Komisji miało ogromne znaczenie dla sukcesu tych wizyt.

Oprócz spotkań, które miały miejsce podczas wizyt informacyjnych, w ciągu roku Rzecznik i jego pracownicy wzięli udział w ponad 70 konferencjach, spotkaniach i posiedzeniach, aby omawiać takie zagadnienia, jak starania UE związane z kontaktami z obywatelami, Konstytucja dla Europy oraz prawa osób niepełnosprawnych. Spotkania te umożliwiły zaprezentowanie pracy Rzecznika potencjalnym skarżącym oraz zainteresowanym obywatelom.

Kontakty z mediami rozwijały się przez cały rok 2004, informacje prasowe ukazywały się średnio co 11 dni. Rzecznik udzielił ponad 40 wywiadów dziennikarzom z prasy, radia i telewizji oraz mediów elektronicznych w Strasburgu, Brukseli oraz podczas wizyt informacyjnych w poszczególnych krajach. Przedstawiał także swoją pracę podczas konferencji prasowych, briefingów, spotkań i obiadów roboczych.

W ciągu całego roku szeroko rozpowszechniano materiały na temat pracy Rzecznika, a szczególnie podczas dni otwartych zorganizowanych w maju przez Parlament Europejski. Dzień otwarty w Brukseli 1 maja został wykorzystany do rozprowadzenia ulotki *The European Ombudsman - At a glance* (Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich – w jednej chwili) w 24 językach, natomiast formularz skargi i broszura zostały udostępnione we wszystkich językach Traktatu wkrótce po rozszerzeniu. Po raz pierwszy Roczne Sprawozdanie Rzecznika zostało udostępnione w 20 językach, a opublikowanie przyjaznego dla czytelnika *Podsumowania i danych statystycznych* zapewniło jeszcze większą przystępność sprawozdania.

Wszystkie te publikacje udostępniono na stronie internetowej Rzecznika wraz z zamieszczanymi tam regularnie decyzjami, komunikatami dla prasy, danymi statystycznymi oraz szczegółowymi informacjami na temat jego działalności informacyjnej. Strona internetowa (<http://www.euroombudsman.eu.int>) została w ciągu roku zmieniona pod względem językowym, gdy strony główne i przeglądarka istniejące dotychczas w 11 językach powstały także w 10 nowych językach – dziewięciu językach nowych Państw Członkowskich UE oraz irlandzkim.

Przygotowania do obchodów 10-tej rocznicy powstania instytucji

W związku z przypadającą w 2005 r. 10-tą rocznicą powstania instytucji Rzecznik zorganizował w Strasburgu warsztat, który zgromadził wszystkie te osoby, które odegrały ważną rolę w jej powstaniu. „Warsztat założycieli” wywołał ożywione dyskusje, które dały wiele cennych wiadomości na temat początków instytucji, jej powstania i wczesnego okresu działalności. W 2005 r. spodziewana jest publikacja upamiętniająca 10-tą rocznicę powstania instytucji, zainspirowana wnioskami z „Warsztatu założycieli”.

Zmiany wewnętrzne

W ciągu pierwszych czterech miesięcy 2004 r. Rzecznik opierał się na pracy wykonywanej w ostatnich latach w celu przygotowania urzędu do rozszerzenia. Intensywne przygotowania umożliwiły instytucji skuteczne zajmowanie się skargami obywateli z 25 Państw Członkowskich w 21 oficjalnych językach Traktatu już od 1 maja.

Liczba stanowisk przewidzianych w tabeli zatrudnienia Rzecznika wzrosła z 31 w roku 2003 do 38 w 2004 r., zgodnie z długookresowym planem budżetowym przyjętym przez Parlament w 2002 r. Przewidywał on stopniowe wprowadzanie w latach 2003-2005 nowych stanowisk w związku z rozszerzeniem UE. W budżecie na 2005 r. przyjętym przez władze budżetowe w grudniu 2004 r. przewiduje się zwiększenie liczby stanowisk do 51.

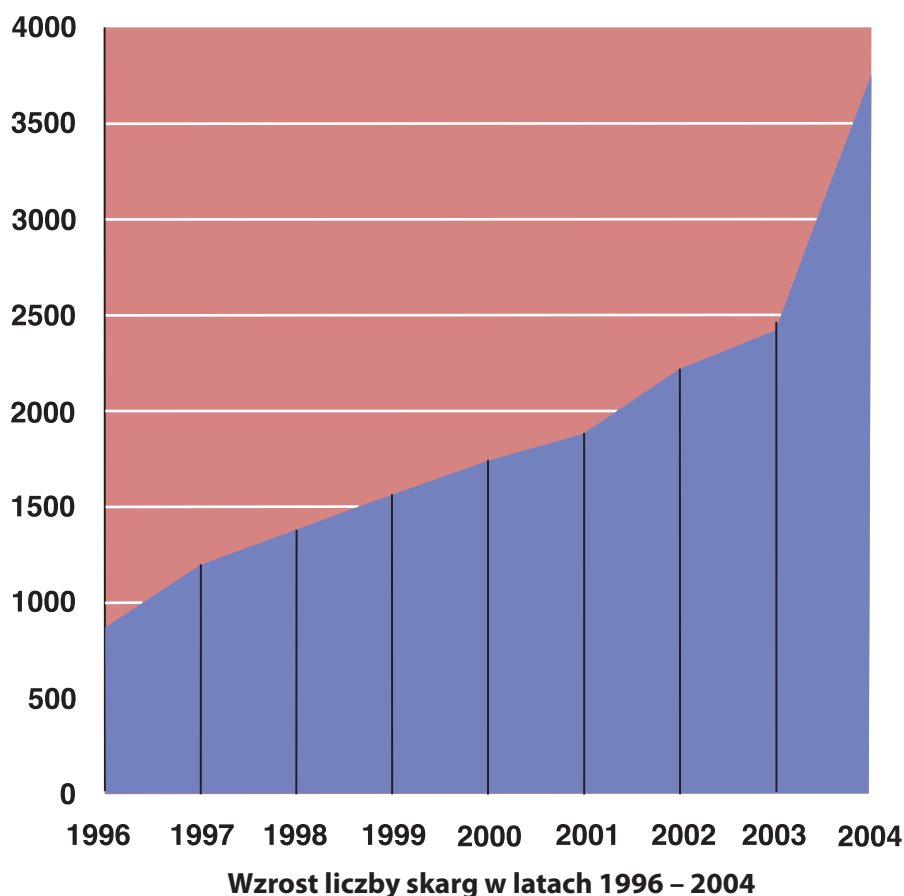
W ciągu roku zaczęła w pełni działać baza danych Rzecznika dotycząca skarg, co umożliwiło urzędowi sprostanie wyzwaniom związanym z bezprecedensowym wzrostem liczby skarg i zwiększeniem się liczby języków. Inicjatywy te, w połączeniu ze zwiększeniem zasobów ludzkich i stałym udoskonalaniem infrastruktury informatycznej pozwoliły na lepszą służbę obywatelom w roku 2004.

DANE STATYSTYCZNE

1 SPRAWY ROZPATRYWANE W ROKU 2004

1.1 OGÓLNA LICZBA SPRAW W ROKU 2004	4 048
– skargi i dochodzenia, niezamknięte z dniem 31.12.2004 r.....	183 ¹
– skargi oczekujące na decyzję o dopuszczalności z dniem 31.12.2004 r.....	131
– skargi otrzymane w roku 2004.....	3 726
– własne inicjatywy Rzecznika	8

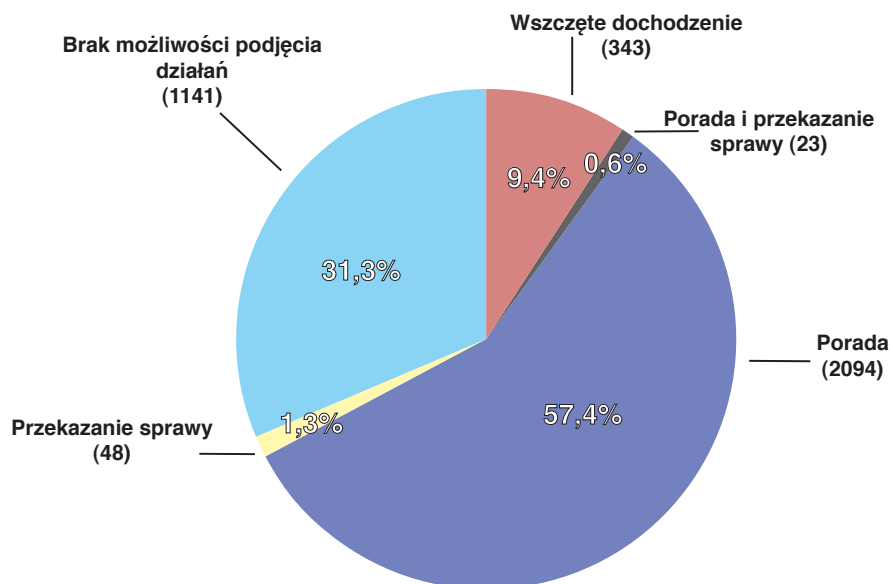
¹ W tym cztery dochodzenia wszczęte z własnej inicjatywy Rzecznika i 179 dochodzeń wszczętych na podstawie skarg.

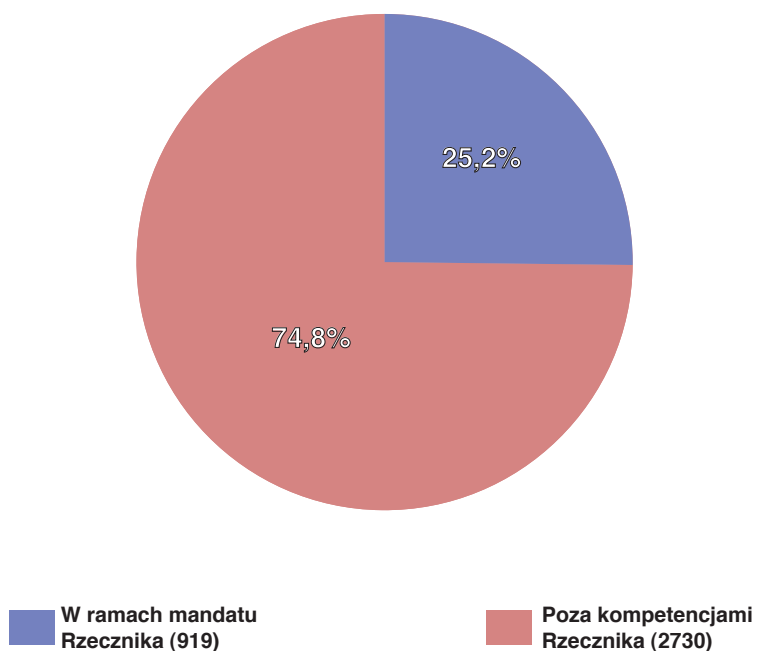
1.2 ZAKOŃCZONA PROCEDURA BADANIA DOPUSZCZALNOŚCI.....94,6%

1.3 ANALIZA SKARG

1.3.1 Według rodzaju działań podjętych przez Rzecznika na rzecz skarżących

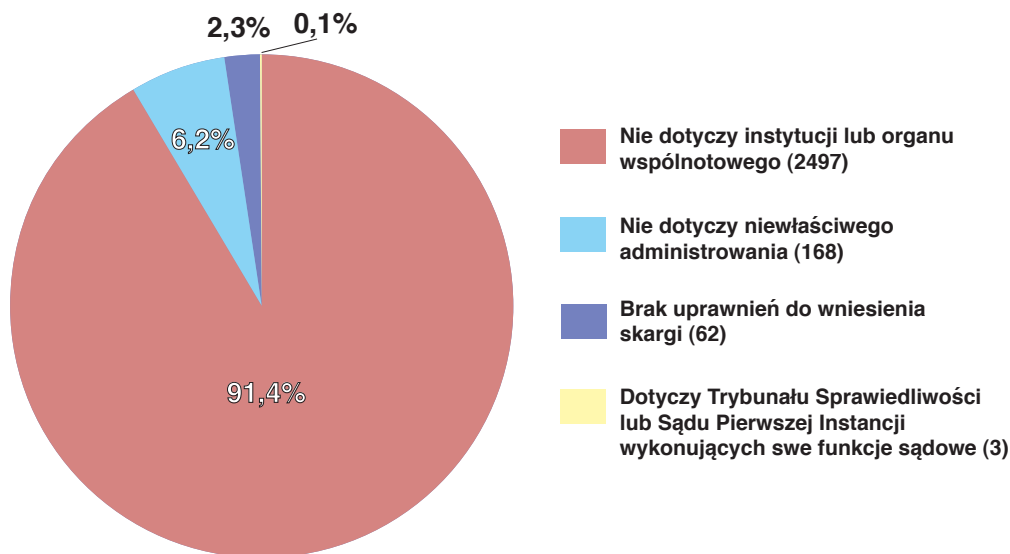

1.3.2 Według obszarów kompetencji Rzecznika

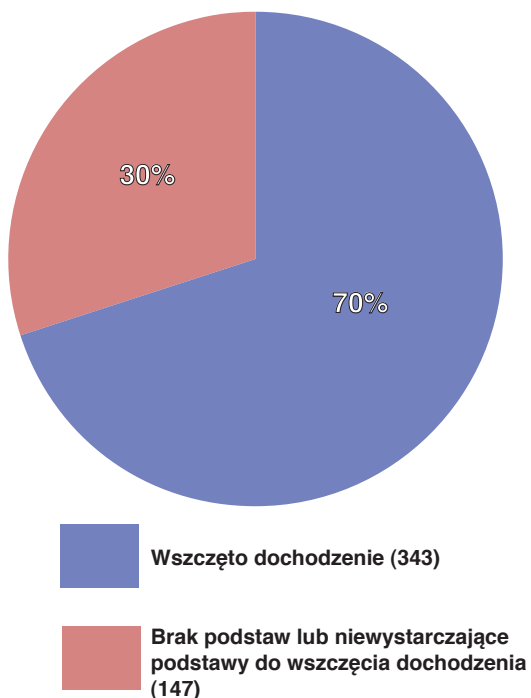

POZA KOMPETENCJAMI RZECZNIKA

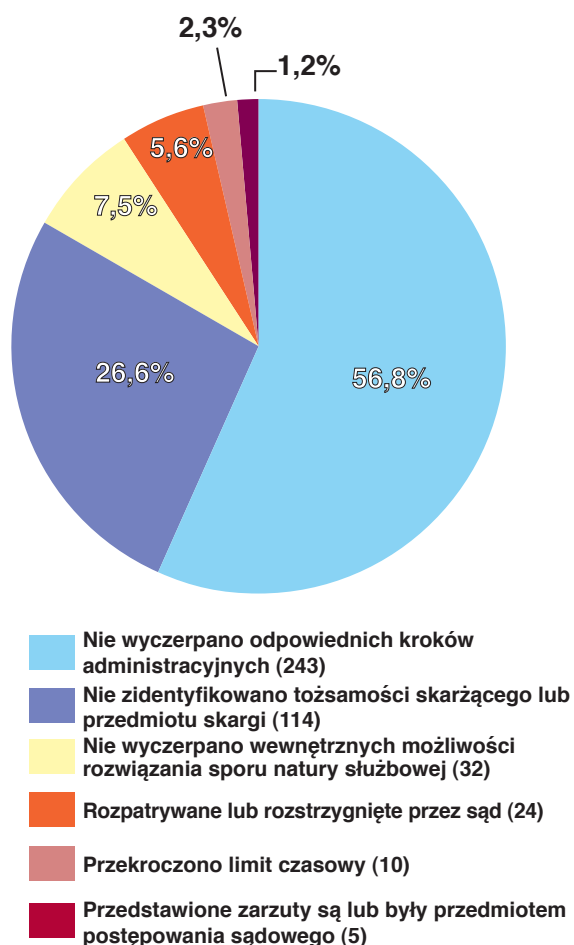

W RAMACH MANDATU RZECZNIKA

Skargi spełniające kryterium dopuszczalności

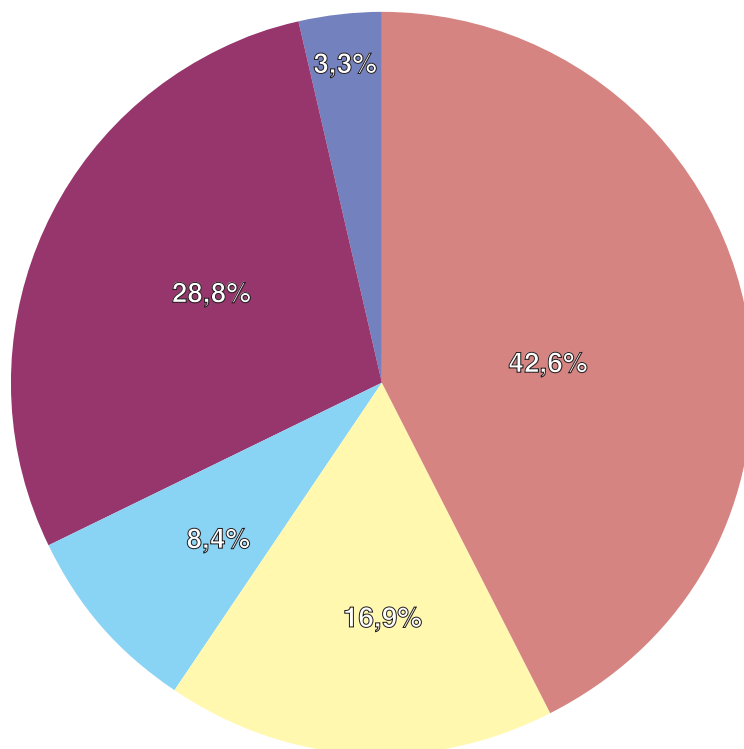

Skargi niespełniające kryterium dopuszczalności

2 PRZEKAZANIE SKARGI I UDZIELENIE PORADY

 Doradzono skontaktowanie się z krajowym lub regionalnym rzecznikiem lub wysłanie petycji do parlamentu regionalnego lub krajowego (906)

 Doradzono skontaktowanie się z Komisją Europejską (359)

 Doradzono wysłanie petycji do Parlamentu Europejskiego (179)

 Doradzono zwrócenie się do innych organów (613)

 Przekazanie sprawy (71)

Do Parlamentu Europejskiego (13)

Do Komisji Europejskiej (4)

Do krajowego lub regionalnego rzecznika praw obywatelskich (54)

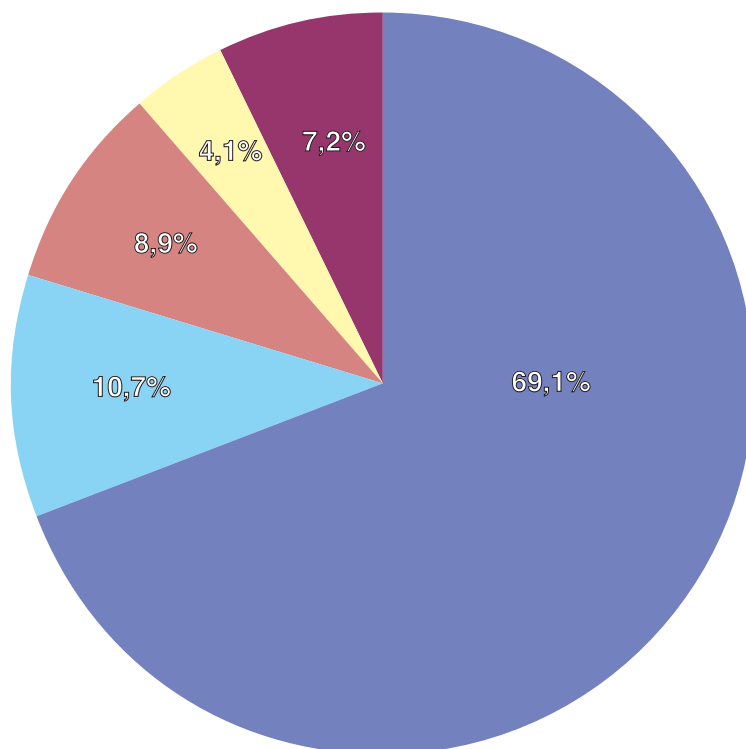

3 DOCHODZENIA PROWADZONE W 2004 r. 534

W 2004 r. Rzecznik prowadził 534 dochodzenia, z czego 351 zostały rozpoczęte w 2004 r. (osiem podjętych z własnej inicjatywy), a 183 nie zostało zakończonych przed 31.12.2003 r.

3.1 INSTYTUCJE I ORGANY PODLEGAJĄCE DOCHODZENIU

(Niektóre sprawy dotyczą dwóch lub więcej instytucji lub organów)

Komisja Europejska (375)

Europejskie Biuro Selekcji Kadr (58)

Parlament Europejski (48)

Rada Unii Europejskiej (22)

Inne (39):

Europejski Bank Inwestycyjny (7)

Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) (5)

Komitet Regionów UE (5)

Europejski Bank Centralny (4)

Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (3)

Trybunał Obrachunkowy (3)

Komitet Ekonomiczno-Społeczny (3)

Europejskie Centrum Monitorowania Rasizmu i Ksenofobii (2)

Europejski Urząd Bezpieczeństwa Żywności (1)

Misja Policyjna UE w Bośni i Hercegowinie (1)

Eurojust (1)

Europol (1)

Urząd Publikacji WE (1)

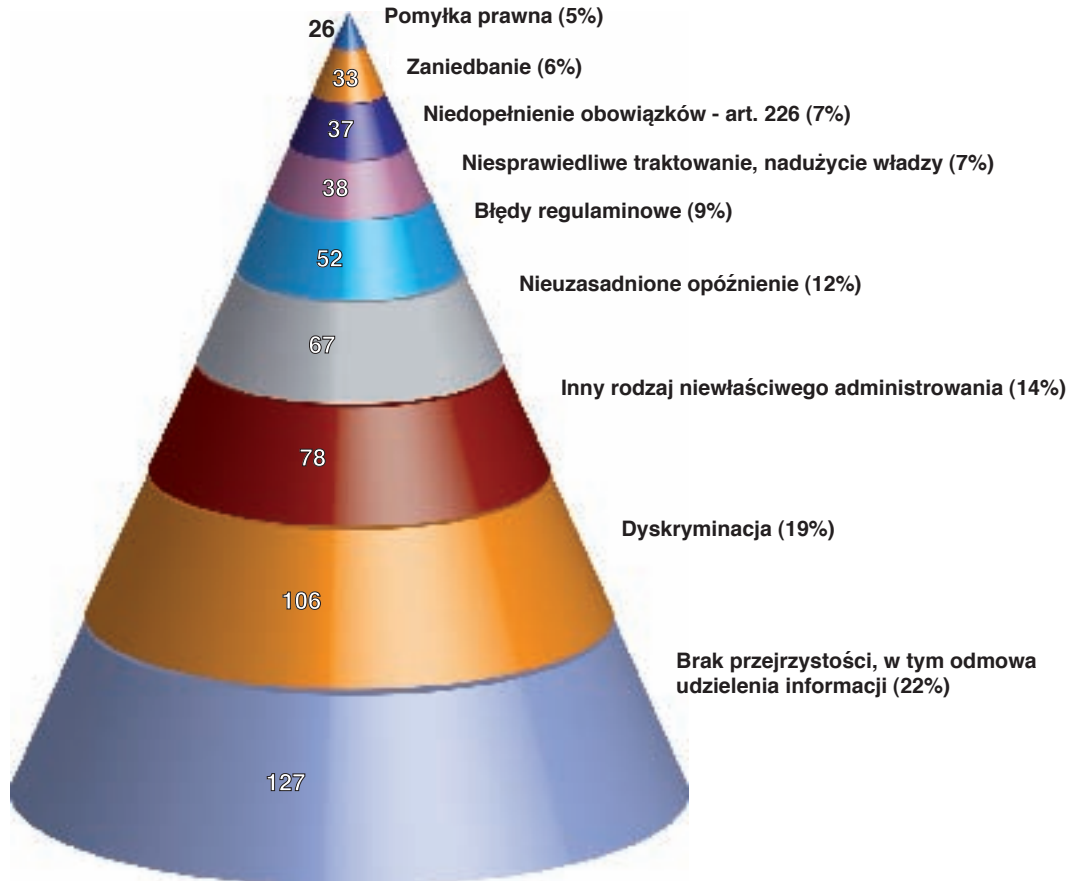
Europejski Instytut Uniwersytecki (1)

Europejska Agencja Ochrony Środowiska (1)

3.2 ZARZUTY DOTYCZĄCE ZŁEGO ADMINISTROWANIA

(W niektórych sprawach zarzuty dotyczą dwóch rodzajów złego administrowania)

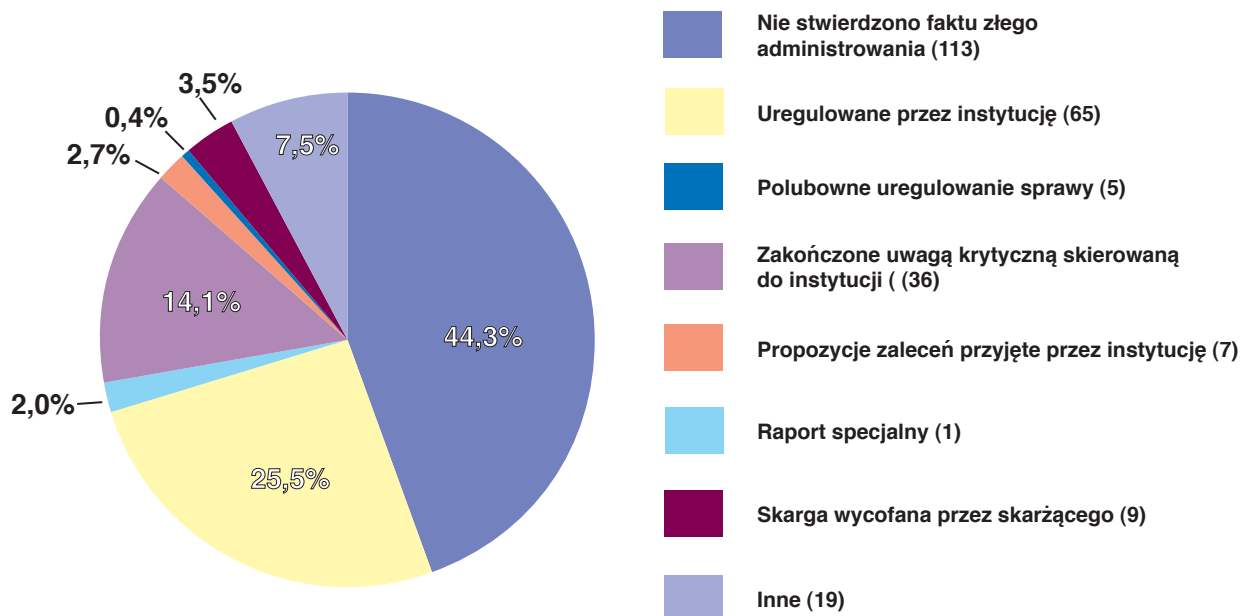
3.3 PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ POLUBOWNYCH, PROJEKTY ZALECEŃ ORAZ SPECJALNE SPRAWOZDANIA Z ROKU 2004

- propozycje rozwiązań polubownych	12
- projekty zaleceń	17
- specjalne sprawozdania	1

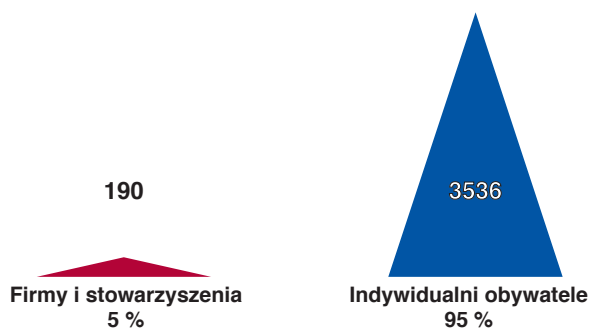
3.4 DOCHODZENIA ZAKOŃCZONE PODJĘCIEM ODPOWIEDNIO UZASADNIONEJ DECYZJI..... 251²

(Dochodzenie może zostać zamknięte z jednego lub więcej z niżej wymienionych powodów)

4 ANALIZA POCHODZENIA SKARG ZAREJESTROWANYCH W ROKU 2004

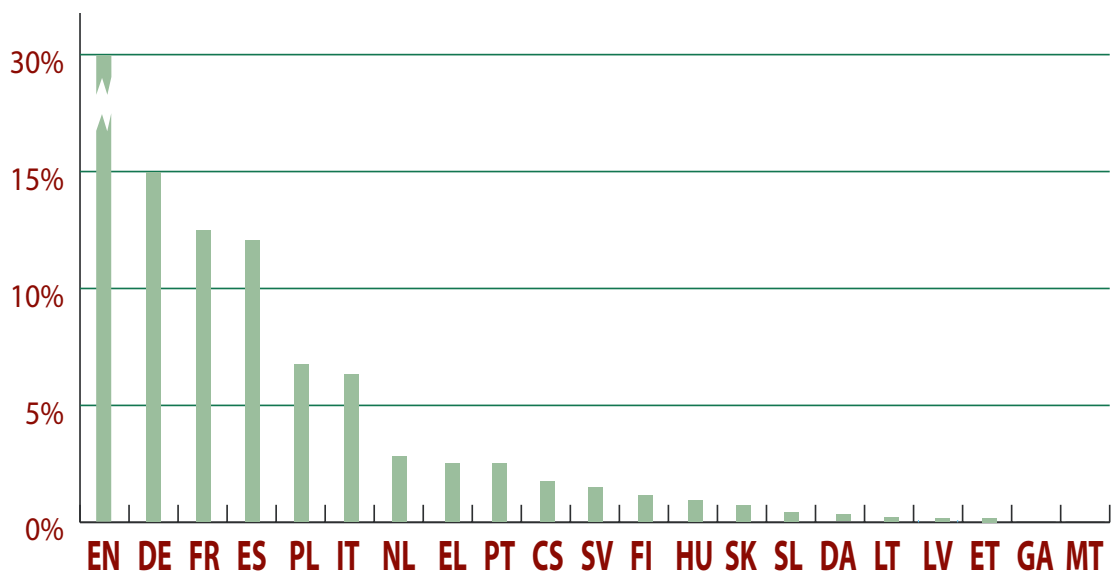
4.1 POCHODZENIE SKARGI

² W tym cztery wszczęte z własnej inicjatywy Rzecznika.

4.2 PODZIAŁ SKARG WEDŁUG JĘZYKA

4.3 ANALIZA POCHODZENIA GEOGRAFICZNEGO SKARG

Kraj	Liczba skarg	% skarg	% ludności UE	Wskaźnik ³
Malta	38	1,0	0,1	11,7
Luksemburg	40	1,1	0,1	10,9
Cypr	59	1,6	0,2	10,0
Belgia	268	7,2	2,3	3,2
Słowenia	38	1,0	0,4	2,3
Finlandia	73	2,0	1,1	1,7
Irlandia	53	1,4	0,9	1,6
Grecja	129	3,5	2,4	1,4
Hiszpania	482	12,9	9,2	1,4
Portugalia	116	3,1	2,3	1,4
Słowacja	52	1,4	1,2	1,2
Republika Czeska	98	2,6	2,2	1,2
Szwecja	84	2,3	2,0	1,2
Austria	69	1,9	1,8	1,1
Polska	285	7,6	8,3	0,9
Dania	32	0,9	1,2	0,7
Niemcy	464	12,4	18,0	0,7
Holandia	88	2,4	3,5	0,7
Węgry	53	1,4	2,2	0,6
Litwa	18	0,5	0,8	0,6
Estonia	7	0,2	0,3	0,6
Francja	303	8,1	13,5	0,6
Włochy	269	7,2	12,6	0,6
Łotwa	9	0,2	0,5	0,5
Zjednoczone Królestwo	195	5,2	13,0	0,4
Inne	404	10,9		

3

Liczbę tę uzyskano przy podziale procentu skarg przez procent ludności. Jeżeli jest większa niż jeden, oznacza to, że z danego kraju napływa do Rzecznika więcej skarg niż można by się spodziewać biorąc pod uwagę liczbę ludności. Wszystkie liczby procentowe zostały podane.

JAK SKONTAKTOWAĆ SIĘ Z EUROPEJSKIM RZECZNIKIEM PRAW OBYWATELSKICH

POCZTĄ

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich
1, avenue du Président Robert Schuman
B.P. 403
67001 Strasbourg Cedex
France

TELEFONICZNIE

+33 3 88 17 23 13

FAKSEM

+33 3 88 17 90 62

POCZTĄ ELEKTRONICZNĄ

euro-ombudsman@europarl.eu.int

STRONA INTERNETOWA

<http://www.euro-ombudsman.eu.int>

SPRZEDAŻ I PRENUMERATA

Odpłatne publikacje, wydane przez Urząd Oficjalnych Publikacji, dostępne są w naszych biurach sprzedaży w różnych częściach świata.

Jaka jest procedura nabycia dowolnej publikacji?

Po otrzymaniu listy biur sprzedaży należy wybrać odpowiednie biuro i skontaktować się z nim w celu złożenia zamówienia.

Jak dotrzeć do listy biur sprzedaży?

- Można ją przejrzeć na stronie internetowej Urzędu <http://publications.eu.int/>
- Bądź wysłać faksem zamówienie pod numer (352) 2929-42758, aby otrzymać jej wersję papierową.

Uzrząd Publikacji

Publications.eu.int

ISBN 92-95022-82-3

9 789295 022829